

הכנסת

מרכז המחקר והמידע

ירושלים, כ"ה באייר תשע"ד
25 במאי 2014

נתונים על שירותי חינוך לקטינים במסגרות חוץ-ביתיות סגורות

מסמך זה נכתב לבקשת חבר הכנסת עמרם מצנע, יושב-ראש ועדת החינוך, התרבות והספורט של הכנסת. המסמך עוסק בשירותי החינוך הניתנים לקטינים השוהים במסגרות סגורות מחוץ לביתם. מסגרות אלו כוללות **מתקני מאסר ומעצר** של שירות בתי-הסוהר, **מעונות רשות חסות הנוער** במשרד הרווחה, **מחלקות אשפוז פסיכיאטריות** בבתי-חולים פסיכיאטריים ובבתי-חולים כלליים של משרד הבריאות ו**מסגרות פסיכיאטריות פוסט-אשפוזיות** של השירות לילד ונוער במשרד הרווחה. המסמך סוקר בקצרה את אופי המסגרות החוץ-ביתיות שבהן שוהים קטינים בישראל, ומספק נתונים על שירותי החינוך הניתנים לקטינים אלו מתוקף חוק לימוד חובה, התש"ט-1949.

1. קטינים במאסר ובמעצר

קטינים השוהים במאסר ובמעצר הם קטינים שנעצרו בגין חשד לעבירה כלשהי ונמצאים במעצר בטרם החל משפטם או במהלכו וקטינים שפוטים, המרצים מאסר בפועל. הרוב המוחלט של הקטינים במאסר ובמעצר הם בנים, וחלק גדול מהם בני 16–18.¹ בטבלה 1 מוצגים נתונים על מספר הקטינים הממוצע בחודש אשר שהו במאסר ובמעצר בשנים 2011–2014, בחלוקה לפי תקופת המעצר.²

טבלה 1: מספר קטינים במתקני שב"ס לפי תקופת מעצר/ מאסר בשנים 2011–2014 (ממוצע חודשי*)												
2014			2013			2012			2011			סך הכל עצורים ושפוטים
מלווים בלתי	ביטחוני	פלילי	מלווים בלתי	ביטחוני	פלילי	מלווים בלתי	ביטחוני	פלילי	מלווים בלתי	ביטחוני	פלילי	
459			388			566			467			
7	223	225	13	172	203	152	201	213	112	137	218	
317			266			419			361			עצורים
13			4			9			12			שפוטים עד שלושה חודשים

¹ מרכז המחקר והמידע של הכנסת, תנאי המעצר ותנאי המאסר של קטינים, כתבה מריה רבינוביץ', יולי 2012.

² רב-כלאי שירלי קמארה, ממלאת מקום ראש לשכת נציב בתי-הסוהר, מכתב תשובה על בקשת מידע של מרכז המחקר והמידע של הכנסת בנושא: שירותי חינוך לקטינים במעצר ובמאסר, דוא"ל, אפריל 2014; רב-כלאי שירלי קמארה, השלמת מידע, שיחת טלפון, מאי 2014.

2014	2013	2012	2011	
24	17	32	23	שפטים שלושה חודשים עד חצי שנה
25	21	26	26	שפטים חצי שנה עד שנה
80	80	80	45	שפטים יותר משנה

* הנתונים לשנים 2011–2013 הם נתוני חודש דצמבר, הנתונים לשנת 2014 הם נתוני חודש מרס. לדברי שירות בתי-הסוהר, הנתונים משקפים ממוצע חודשי.

נהוג לחלק את הקטינים השוהים במתקני השב"ס לשלוש קבוצות: **עצורים או אסירים פליליים** (בנים מוחזקים על-פי רוב בבית-הסוהר "אופק", ובנות – בבית-הסוהר לנשים "נווה תרצה"); **עצורים או אסירים ביטחוניים** (מוחזקים במתקנים "עופר", "מגידו" ו"השרון", המיועדים לעצירים ואסירים ביטחוניים); ו**קטינים בלתי מלווים**, שאינם אסירים או עצורים בגין עבירה פלילית אלא קטינים שחצו את גבולות מדינת ישראל באופן לא חוקי וממתנינים לקבלת מעמד חוקי או לגירוש.³ יצוין כי מאז השלמת בניית הגדר בגבול הדרום פסקה כמעט לגמרי הגעת מסתננים, ובכלל זה קטינים, ממצרים לארץ, וכי בהתאם ל"נוהל הטיפול בקטינים זרים לא מלווים"⁴ נעשה מאמץ להעביר את הקטינים הבלתי מלווים לחלופות מעצר במסגרת מתאימה בניהול משרד הרווחה או משרד החינוך.⁵ בישיבה משותפת של הוועדה לזכויות הילד והוועדה המיוחדת לבעיית העובדים הזרים ב-10 בפברואר 2014, דיווחה נציגת המשרד לביטחון הפנים כי במתקני שב"ס (כלא "גבעון") מוחזקים חמישה קטינים בלתי מלווים בלבד – שלושה בנים ושתי בנות.⁶

1.1. שירותי חינוך במתקני שב"ס

כ-300 קטינים שוהים במעצר או במאסר מקבלים בכל שנה שירותי חינוך במתקנים שהם שוהים בהם. את שירותי החינוך מספק האגף לקידום נוער במשרד החינוך, והם מופעלים במסגרת תוכנית היל"ה על-ידי רשת "עתיד".⁷ לטענת ראש אגף חינוך והשכלה בשב"ס, הפעילות החינוכית במתקני שב"ס מתקיימת בהתאם לתוכנית הלימודים של משרד החינוך ובפיקוחו, ושואפת לדמות בהצלחה רבה ככל האפשר את הפעילות החינוכית במוסדות החינוך בקהילה, כדי להעניק לקטינים כלים לחזרה למסלול

³ מרכז המחקר והמידע של הכנסת, תנאי המעצר ותנאי המאסר של קטינים, כתבה מריה רבינוביץ', יולי 2012.

⁴ רשות האוכלוסין וההגירה, נוהל הטיפול בקטינים זרים לא מלווים 10.1.0016, עדכון: 1 ביולי 2011, תאריך כניסה: 24 באפריל 2014.

⁵ בכפרי הנוער של המינהל לחינוך התיישבותי במשרד החינוך למדו כ-100 תלמידים זרים בשנות הלימודים תשע"א ותשע"ב, כ-150 תלמידים למדו בהם בשנת הלימודים תשע"ג, וכ-75 למדו בהם בשנת הלימודים תשע"ד. חשוב לציין כי מספרים אלו מתייחסים לכלל ילדי הזרים חסרי המעמד האזרחי הלומדים בכפרי הנוער, וסביר שנכללים בהם תלמידים שאינם קטינים בלתי מלווים אשר הועברו ממשמורת במתקני שב"ס. מתוך: מרכז המחקר והמידע של הכנסת, שירותי מערכת החינוך לאוכלוסיית ילדי הזרים חסרי המעמד האזרחי, כתבה נטע משה, ינואר 2014.

⁶ פרוטוקול מס' 50 מישיבה משותפת של הוועדה לזכויות הילד והוועדה המיוחדת לבעיית העובדים הזרים, 10 בפברואר 2014.

⁷ חיים להב, מנהל האגף לקידום נוער, מינהל חברה ונוער, משרד החינוך, מכתב תשובה על בקשת מידע של מרכז המחקר והמידע של הכנסת בנושא: שירותי חינוך לקטינים במסגרות חוץ-ביתיות סגורות, דוא"ל, פברואר 2014; חיים להב, השלמת מידע, דוא"ל, מרס 2014; חיים להב, השלמת מידע, דוא"ל, מאי 2014.

הנורמטיבי.⁸ בטבלה 2 מפורטים מתקני שב"ס שבהם מופעלים שירותי חינוך ומספר הקטינים השוהים בהם.

טבלה 2: מתקני שב"ס שבהם מופעלים שירותי חינוך ומספר הקטינים השוהים בהם ⁹		
מזכה*	שם המתקן	אוכלוסייה
170 (מתוכם 13 שב"חים)	כלא "אופק"	קטינים – פלייליים
15	בית-מעצר ירושלים (מגרש הרוסים)	
6	בית-מעצר "קישון"	
3	כלא "נווה תרצה" (קטינות)	
99	"עופר"	קטינים – ביטחוניים
82	"מגידו"	
32	"השרון"	
5	"גבעון"	קטינים – בלתי מלווים

*יובהר כי הנתונים מציגים את מצבת הקטינים בכל אחד מהמתקנים ביום נתון,¹⁰ וכי במספר זה חלים שינויים יומיומיים, היות שבכל יום קטינים מגיעים אל המתקן ואחרים עוזבים אותו.¹¹

לדברי שירות בתי-הסוהר, בכל המתקנים שהוזכרו לעיל פועלות כיתות לימוד וניתן בהן מענה על הצרכים בתחום חינוכי, בהתאם לתוכנית הלימודים הפורמלית של משרד החינוך. בכלא "אופק" מתקיימת גם פעילות של חינוך בלתי פורמלי של חוגים לצד פעילות פנאי. הפעילות בתחום החינוך הבלתי פורמלי מתאפשרת עקב מספרם הרב של הנערים השוהים במתקן. במתקנים האחרים יש פעילות הפגתית, הכוללת משחקים, פעילויות ספורט וספרים.¹²

בתשובת שב"ס על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת נטען כי ככלל, כל הקטינים השוהים במתקני שב"ס מקבלים שירותי חינוך, מלבד עצורים שטרם הוגש נגדם כתב אישום (עצורים לימים). עובדה זו הוסברה בכך ששהותם של עצורים לימים בבית-המעצר היא זמנית בלבד ולא נמשכת יותר מכמה ימים. אם מתקבלת החלטה על הארכת המעצר (עד החלטה אחרת או עד תום ההליכים) מועבר הקטין לכלא "אופק" ושם הוא מקבל שירותי חינוך.¹³ עם זאת, בתשובה נוספת של שירות בתי-הסוהר צוין כי "חלק

⁸ מרכז המחקר והמידע של הכנסת, תנאי המעצר ותנאי המאסר של קטינים, כתבה מריה רבינוביץ', יולי 2012.

⁹ נתונים על קטינים – פלייליים וקטינים – ביטחוניים: רב-כלאי שירלי קמארה, ממלאת מקום ראש לשכת נציב בתי-הסוהר, מכתב תשובה על בקשת מידע של מרכז המחקר והמידע של הכנסת בנושא: שירותי חינוך לקטינים במעצר ובמאסר, דוא"ל, אפריל 2014. נתונים על קטינים בלתי מלווים: מרכז המחקר והמידע של הכנסת, שירותי מערכת החינוך לאוכלוסיית ילדי הזרים חסרי המעמד האזרחי, כתבה נטע משה, ינואר 2014; פרוטוקול מס' 50 מישיבה משותפת של הוועדה לזכויות הילד והוועדה המיוחדת לבעיית העובדים הזרים, 10 בפברואר 2014.

¹⁰ רב-כלאי שירלי קמארה, ממלאת מקום ראש לשכת נציב בתי-הסוהר, השלמת מידע, דוא"ל, מאי 2014.

¹¹ מרכז המחקר והמידע של הכנסת, תנאי המעצר ותנאי המאסר של קטינים, כתבה מריה רבינוביץ', יולי 2012.

¹² רב-כלאי שירלי קמארה, ממלאת מקום ראש לשכת נציב בתי-הסוהר, מכתב תשובה על בקשת מידע של מרכז המחקר והמידע של הכנסת בנושא: שירותי חינוך לקטינים במעצר ובמאסר, דוא"ל, אפריל 2014.

¹³ רב-כלאי שירלי קמארה, ממלאת מקום ראש לשכת נציב בתי-הסוהר, השלמת מידע, שיחת טלפון, מאי 2014.

בתשובת שב"ס על פנייה קודמת של מרכז המחקר והמידע של הכנסת צוין כי בבתי-המעצר, שבהם הקטינים שוהים זמן מוגבל בלבד, החינוך ניתן במסגרות החינוכיות הקיימות בבית-מעצר או בנפרד מהעצירים הבגירים. מרכז המחקר והמידע של הכנסת, תנאי המעצר ותנאי המאסר של קטינים, כתבה מריה רבינוביץ', יולי 2012.

בביקורת שערכה הסניגוריה הציבורית בשנים 2009–2010 נמצא כי קטינים שב"חים אשר כלואים בבית-הסוהר "אופק" לא משתלבים במסגרת החינוכית המופעלת בבית-הסוהר. רשויות בית-הסוהר הסבירו שהסיבה לכך היא שרמת ההשכלה של רבים מקטינים אלו נמוכה לעתים מהרמה שבה מועברים הלימודים בבית-הסוהר. לכן הקטינים משובצים לעבודה במפעל תעסוקה בשטח בית-הסוהר ומקבלים חינוך בשעות מוגדרות (ארבע שעות, פעם בשבוע) על-ידי מורה דובר ערבית. גם קטינים אשר מסרבים ללמוד בבית-הספר משולבים במפעל התעסוקה (שם).

מאוכלוסיית הקטינים לא יכולה להשתלב בכיתות הלימוד מטעמים שונים של ביטחון ומודיעין, וכי לקטינים אלו ניתן פתרון הפגתי. מספר הקטינים אשר אינם זוכים לשירותי חינוך לא פורט בתשובת שב"ס.¹⁴

לפי תשובת שירות בתי-הסוהר על פנייה קודמת של מרכז המחקר והמידע של הכנסת, במתקנים שבהם שוהים קטינים מעטים בלבד, למשל כלא הנשים "נווה תרצה" (ששוהות בו קטינות אחדות בלבד ולעתים אין בו קטינות כלל), הפעילות החינוכית מועברת באמצעות שיעורים פרטיים.¹⁵ עם זאת, בתשובת שב"ס על בקשת המידע הנוכחית צוין כי "באם אין אפשרות להפעיל כיתת לימוד לאור מספר קטן של קטינים [...] ניתן מענה הפגתי".¹⁶ יצוין כי על-פי תשובת משרד החינוך, כלא "נווה תרצה" נכלל ברשימת המתקנים שניתנים בהם שירותי חינוך על-ידי האגף לקידום נוער במשרד החינוך (ראו טבלה 3 להלן).¹⁷ הקטינים והקטינות הבלתי מלווים השוהים במתקן המשמורת "גבעון" לומדים יחדיו בכיתה אחת, מה שמאפשר לאגם את שעות התקן המוקצות לכל תלמיד וכך אפשר לתת שעות לימוד רבות יותר לכל הקטינים השוהים במתקן.¹⁸

להלן יוצגו נתונים כמותיים על שירותי החינוך שנתן האגף לקידום נוער לקטינים השוהים במעצר ובמאסר בשנים תשע"ב (2011/12) – תשע"ד (2013/14).

טבלה 3: שירותי החינוך שנתן האגף לקידום נוער לקטינים השוהים במעצר ובמאסר בשנים תשע"ב – תשע"ד (2011/12) – תשע"ד (2013/14) ¹⁹				
אוכלוסייה*	השירות (שנתי)	תשע"ב	תשע"ג	תשע"ד
קטינים – פלייליים	מספר קטינים	120–110	100–90	100–90
	שעות למידה	15,760	11,760	11,760
	אבחונים דידיקטיים ופסיכו-דידיקטיים (כלא "אופק")	20	20	20
	מבחנים (כלא "אופק")	200	200	400
	שעות למידה לפיתוח מיומנויות מקצועיות (כלא "אופק")	100		

בתשובת שירות בתי-הסוהר על בקשת המידע שנשלחה לצורך הכנת מסמך זה צוין שאוכלוסיית הקטינים השב"חים היא אחת האוכלוסיות אשר מקבלות שירותי חינוך; רב-כלאי שירלי קמארה, ממלאת מקום ראש לשכת נציב בתי-הסוהר, מכתב תשובה על בקשת מידע של מרכז המחקר והמידע של הכנסת בנושא: שירותי חינוך לקטינים במעצר ובמאסר, דוא"ל, אפריל 2014.

בביקורת הסניגוריה הציבורית נמצא גם כי בבית-הסוהר "אופק" יש מספר לא מבוטל של קטינים בעלי מוגבלות שכלית או נפשית אשר מצבם אינו מאפשר להם לקיים תקשורת חברתית המותאמת לגילם, וחלקם נזקקים לתמיכה צמודה בכל שעות היום, וכי תופעה זו מוכרת גם מביקורת קודמות. היות שבית-הסוהר "אופק" אינו מותאם לספק את צורכיהם של קטינים אלו, לא מוענקים להם תנאי הכליאה המיוחדים שלהם הם זקוקים. משירות בתי-הסוהר נמסר בתגובה כי אין במתקני שב"ס נערים הסובלים מהפרעות נפשיות חמורות, ומבית-הסוהר "אופק" נמסר כי אין בבית-הכלא קטינים אשר נמצאים שלא בסביבה המתאימה להם. מרכז המחקר והמידע של הכנסת, תנאי המעצר ותנאי המאסר של קטינים, כתבה מריה רבינוביץ, יולי 2012.

¹⁴ רב-כלאי שירלי קמארה, ממלאת מקום ראש לשכת נציב בתי-הסוהר, השלמת מידע, דוא"ל, מאי 2014.

¹⁵ מרכז המחקר והמידע של הכנסת, תנאי המעצר ותנאי המאסר של קטינים, כתבה מריה רבינוביץ, יולי 2012.

¹⁶ רב-כלאי שירלי קמארה, ממלאת מקום ראש לשכת נציב בתי-הסוהר, השלמת מידע, דוא"ל, מאי 2014.

¹⁷ חיים להב, מנהל האגף לקידום נוער, מינהל חברה ונוער, משרד החינוך, מכתב תשובה על בקשת מידע של מרכז המחקר והמידע של הכנסת בנושא: שירותי חינוך לקטינים במסגרות חוץ-ביתיות סגורות, דוא"ל, פברואר 2014.

¹⁸ מיכל ברק, ראש חטיבת תקון, המשרד לביטחון פנים, פרוטוקול מס' 50 משיבה משותפת של הוועדה לזכויות הילד והוועדה המיוחדת לבעיית העובדים הזרים, 10 בפברואר 2014; מרכז המחקר והמידע של הכנסת, שירותי מערכת החינוך לאוכלוסיית ילדי הזרים חסרי המעמד האזרחי, כתבה נטע משה, ינואר 2014.

¹⁹ חיים להב, מנהל האגף לקידום נוער, מינהל חברה ונוער, משרד החינוך, מכתב תשובה על בקשת מידע של מרכז המחקר והמידע של הכנסת בנושא: שירותי חינוך לקטינים במסגרות חוץ-ביתיות סגורות, דוא"ל, פברואר 2014.

תשע"ד	תשע"ג	תשע"ב	השירות (שנתי)	אוכלוסיית היעד*
1,000	1,000	1,000	שעות הדרכה והנחיה פדגוגיות לצוותי המורים (בכל מסגרות שב"ס)	קטינים – פליימס (המשך)
1,545,264	1,562,056	2,011,212	עלות שנתית (ש"ח)	
190	180	160	מספר קטינים	קטינים – ביטחוניים
7,340	7,340	6,500	שעות למידה	
850,432	850,432	966,822	עלות שנתית (ש"ח)	
10	10	50	מספר קטינים בלתי מלווים	קטינים – בלתי מלווים; קטינות
3-1	3-1		מספר קטינות	
840	840	7,000	שעות למידה	
		150	שעות למידה לפיתוח מיומנויות מקצועיות (מתקן "מתן")	
92,400	92,400	797,600	עלות שנתית (ש"ח)	

*ראו נספח 1 לפירוט הנתונים בחלוקה לפי מתקן.

חשוב לציין כי נתוני שב"ס שהובאו קודם לכן (טבלה 2) מציגים את מצבת הקטינים ביום נתון במתקנים שניתנים בהם שירותי חינוך, אך כאמור, לא כל הקטינים מקבלים שירותי חינוך בפועל: עצורים לימים, עצורים המוסעים מן המתקן לצרכים שונים וכן אסירים ועצורים המנועים מלהשתתף בשיעורים מטעמי ביטחון ומודיעין אינם מקבלים שירותי חינוך, ולכן הם אינם נכללים בנתונים המובאים בטבלה 3 לעיל.²⁰ ממשד החינוך ביקשו להבהיר כי המשרד מעניק שרותי השכלה לקטינים במתקני שב"ס בהתאם לחוקי המדינה והאמנות הבין-לאומיות שעליהן היא חתומה, ועל-פי מדיניות שירות בתי-הסוהר, אשר אחראי לנוער במצבי כליאה, ובהתאם לדרישותיו.²¹

לדברי חיים להב, מנהל האגף לקידום נוער במשרד החינוך, **האתגרים המרכזיים** שיש להתמודד עמם בתחום שירותי החינוך לקטינים במאסר ובמעצר הם הגדלת שיעור התלמידים בקרב השוהים בבית-הסוהר "אופק"; הרחבת היקף הלימודים בבית-הסוהר "אופק" כך שיכללו גם חומרים ברמת לימודים גבוהה יותר ותוכניות להכשרה מקצועית; הגדלת מספר המבחנים; הרחבת מבחר מקצועות הלימוד לתלמידים פלסטינים.²²

2. קטינים במעונות חסות הנוער

רשות חסות הנוער במשרד הרווחה היא הגוף אשר מופקד על **טיפול חוץ-ביתי סמכותי בקטינים במצבים של עבריינות ובקטינים המצויים בקצה הרצף הטיפולי**. הרשות מפעילה מגוון מסגרות כוללניות: מעונות נעולים – מסגרת חינוכית-טיפולית שהיא מרחב מגן המנותק מן הסביבה באמצעים פיזיים; מעונות פנימייתיים – מסגרת כוללנית מנותקת מהסביבה ללא הפרדה פיזית; הוסטלים – מעונות שילוב אשר נשענים על משאבי הקהילה; קהילות טיפוליות לנפגעי סמים; בתים למחסורי קורת

²⁰ רב-כלאי שירלי קמארה, ממלאת מקום ראש לשכת נציב בתי-הסוהר, השלמת מידע, דוא"ל, מאי 2014.

²¹ חיים להב, מנהל האגף לקידום נוער, מינהל חברה ונוער, משרד החינוך, השלמת מידע, דוא"ל, מאי 2014.

²² ש.ם.

גג; חלופות מעצר ודירות בוגרים לבני-נוער חסרי עורף משפחתי.²³ כ-1,500 קטינים טופלו בממוצע ברשות חסות הנוער בכל אחת מהשנים 2008–2012.²⁴ כ-200 בני-נוער בני 12 עד 18 שוהים במעונות נעולים²⁵ – כמחציתם בנים, ומרביתם הם בני-נוער עוברי חוק שעבורם משמשים המעונות כתחליף למאסר או מעצר, וכמחציתן בנות, שרובן נערות במצוקה ובסיכון הנזקקות לחסות במסגרת חוץ-ביתית.²⁶ השוהים במעונות חסות הנוער מתאפיינים בקשיים נפשיים ורגשיים עמוקים, בהפרעות התנהגות חמורות, בדפוסי עבריינות, באי-קבלת מרות וסמכות ובפיגור לימודי חמור.²⁷

2.1. שירותי חינוך במעונות חסות הנוער

שירותי חינוך לנוער בטיפול רשות חסות הנוער ניתנים על-ידי האגף לקידום נוער, במעונות הנעולים ובמסגרות אחרות שמפעילה הרשות. השירותים ניתנים לכ-600 תלמידים ב-26 מסגרות (מתוך 62 מסגרות שמפעילה הרשות) ובהן פנימיות עם מרחב מגן (מעונות נעולים), מעונות פנימייתיים, קהילות טיפוליות לנפגעי סמים, הוסטלים, בתים למחוסרי קורת גג ומסגרות לחלופות מעצר.²⁸ לדברי טלי יוגב, הממונה על מעונות חסות הנוער במשרד הרווחה, סוכם עם משרד החינוך כי שירותי החינוך הנדרשים יותאמו לגידול הצפוי של 450 קטינים במעונות הנעולים בשלוש השנים הקרובות.²⁹ לדברי חיים להב, מנהל האגף לקידום נוער במשרד החינוך, כ-140 תלמידים אמורים להתווסף למסגרות אלו כבר בשנת הלימודים הבאה – תשע"ה.³⁰

שירותי החינוך ניתנים במסגרת תוכנית היל"ה (השלמת יסוד ולימודי השכלה) באמצעות זכיין חיצוני – כיום, רשת "עתיד". הלמידה במעונות מתקיימת 11.5 חודשים בשנה, גם במהלך חופשות של מערכת החינוך.³¹

להלן יוצגו נתונים כמותיים על שירותי החינוך שנתן האגף לקידום נוער לקטינים השוהים במוסדות חסות הנוער בשנים תשע"ב (2011/12) – תשע"ד (2013/14).

²³ מרכז המחקר והמידע של הכנסת, המעונות הנעולים של רשות חסות הנוער, כתבה מריה רבינוביץ', אפריל 2013; משרד הרווחה והשירותים החברתיים, סקירת השירותים החברתיים 2012, בני-נוער וצעירים בניתוק או מעורבים בפלילים: אוכלוסייה שבטיפול רשות חסות הנוער, נובמבר 2013.

²⁴ משרד הרווחה והשירותים החברתיים, סקירת השירותים החברתיים 2012, בני-נוער וצעירים בניתוק או מעורבים בפלילים: אוכלוסייה שבטיפול רשות חסות הנוער, נובמבר 2013.

²⁵ יצוין כי במעונות יש מצוקת השמה קשה וקטינים עשויים להמתין להשמה עד כמה חודשים. בחודש אפריל 2013 המתינו להשמה כ-200 נערים ובין 180 ל-190 נערות; מרכז המחקר והמידע של הכנסת, המעונות הנעולים של רשות חסות הנוער, כתבה מריה רבינוביץ', אפריל 2013.

²⁶ לדברי טלי יוגב, הממונה על מעונות חסות הנוער במשרד הרווחה, בדיון הוועדה לזכויות הילד ב-5 בנובמבר 2013, מתוכנן גידול של כ-450 מקומות במעונות הנעולים תוך שלוש שנים (כ-150 מקומות בכל אחת מהשנים 2014–2016); פרוטוקול מס' 27 של הוועדה לזכויות הילד, 5 בנובמבר 2013.

²⁷ כ-95% מהנערות שהופנו למעונות הנעולים בשנת 2013 הופנו מתוקף צו על-פי חוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך-1960; מרכז המחקר והמידע של הכנסת, המעונות הנעולים של רשות חסות הנוער, כתבה מריה רבינוביץ', אפריל 2013.

²⁷ שם.

²⁸ ראו נספח 2 לרשימת המסגרות המלאה.

²⁹ פרוטוקול מס' 27 של הוועדה לזכויות הילד, 5 בנובמבר 2013.

³⁰ חיים להב, מנהל האגף לקידום נוער, מינהל חברה ונוער, משרד החינוך, מכתב תשובה על בקשת מידע של מרכז המחקר והמידע של הכנסת בנושא: שירותי חינוך לקטינים במסגרות חוץ-ביתיות סגורות, דוא"ל, פברואר 2014; חיים להב, השלמת מידע, שיחת טלפון, מאי 2014.

³¹ חיים להב, מנהל האגף לקידום נוער, מינהל חברה ונוער, משרד החינוך, מכתב תשובה על בקשת מידע של מרכז המחקר והמידע של הכנסת בנושא: שירותי חינוך לקטינים במסגרות חוץ-ביתיות סגורות, דוא"ל, פברואר 2014.

טבלה 4: שירותי החינוך שנתן האגף לקידום נוער לקטינים השוהים במוסדות חסות הנוער בשנים תשע"ב (2011/12) – תשע"ד (2013/14)³²

השירות (שנתי)	תשע"ב	תשע"ג	תשע"ד
שעות למידה – ניתנות בהתאם לגודל המסגרת והמטלות הנדרשות באותה שנה	112,000	112,000	112,000
*שעות למידה בזמן חופשות מערכת החינוך	27,000	27,000	
שעות הרחבת השכלה לעוד 100 נערים	19,000		
שעות הדרכה והנחיה פדגוגית לצוותי המורים	9,000	6,480	6,480
שעות למידה לפיתוח מיומנויות מקצועיות – קורס המיועד לקדם כישורים לקראת רכישת מקצוע.	19,000**	1,400	1,400
מבחנים חיצוניים – מחציתם מבחני בגרות או מבחנים לקבלת תעודת גמר תיכונית.	3,000	3,000	3,000
אבחונים דידיקטיים ופסיכו-דידיקטיים	120-100	100	100
עלות שנתית (ש"ח)	22,658,312	17,067,396	14,354,996

* בעקבות הפעלתו של מכרז היל"ה החדש, המחייב תשלום נוסף למורים בגין הוראה במהלך חופשות מערכת החינוך.

**תקציב תוספתי חדש (תשע"ד) המובטח על-ידי משרד הרווחה לפעילות זו.³³

נוסף על המצוין בטבלה, משרד החינוך מספק למוסדות אמצעי למידה, דוגמת מחשבים, מדפסות, מקרנים, מחשבוניס, מילוניות, ספרים ועוד.³⁴

לפי נתוני משרד החינוך, כ-3,000 מבחנים מועברים לשוהים במעונות החסות בכל שנה, ומחציתם הם מבחני בגרות או מבחנים לקבלת תעודת גמר תיכונית (12 שנות לימוד). כ-60% מהתוצאות במבחני הבגרות הן בציוני עובר ומעלה, וכ-25% מהציונים הם מ-80 ומעלה. בהקשר זה המשרד ציין בתשובתו כי בשנת הלימודים הנוכחית מתקיים פיילוט למתן סמל מוסד ייחודי לשתי מסגרות לטיפול בנערים ובנערות מכורים. הפיילוט כולל ניהול עצמי של העמותות, תקצוב רחב יותר, מתן אפשרות להיבחן במבחני בגרות אינטרניים (בתוכנית היל"ה נבחנים במבחנים אקסטרניים), מתן ציונים שנתיים ועוד.³⁵

בהקשר זה ראוי לציין את מחקרים של רמי בנבנישתי ועדנה שמעוני,³⁶ אשר בחן את הישגיהם הלימודיים של בני-נוער אשר שהו במסגרות חסות הנוער, והעלה כי הישגים אלו נמוכים במידה ניכרת מהישגיהם של כלל התלמידים.³⁷ מחקר אחר, של רינת כהן מורנו ועמיתיה,³⁸ השווה בין יוצאי מוסדות חסות הנוער

³² ש.ם.

³³ עד שנת 2011 הפעיל משרד הכלכלה (לשעבר משרד התמ"ת) 17 קורסים מקצועיים במעונות הנעולים. בשנת 2012 קוצץ מספר ההכשרות בכ-30%, ובשנת 2013 לא ניתנו הכשרות מקצועיות במעונות. מרכז המחקר והמידע של הכנסת, המעונות הנעולים של רשות חסות הנוער, כתבה מריה רבינוביץ', אפריל 2013; פרוטוקול מס' 27 של הוועדה לזכויות הילד, 5 בנובמבר 2013

³⁴ חיים להב, מנהל האגף לקידום נוער, מינהל חברה ונוער, משרד החינוך, מכתב תשובה על בקשת מידע של מרכז המחקר והמידע של הכנסת בנושא: שירותי חינוך לקטינים במסגרות חוץ-ביתיות סגורות, דוא"ל, פברואר 2014.

³⁵ ש.ם.

³⁶ רמי בנבנישתי ועדנה שמעוני, "הישגים בתחום ההשכלה של ילדים ובני-נוער בהשמה חוץ-ביתית ובטיפול רשויות הרווחה בקהילה", מפגש לעבודה חינוכית-סוציאלית, כ, 36 (דצמבר 2012).

³⁷ שיעור הנשירה המצטבר של אוכלוסיית חסות הנוער שהשתתפה במחקר (ילידי 1999) עמד על כ-70%, בהשוואה לכ-12% בקרב כלל השנתון. הסיכוי של משתתפי המחקר שהיו במסגרות חסות הנוער ללמוד בבתי-ספר בפקוח משרד החינוך בהגיעם לשנת הלימודים תשס"ז (כיתה י"ב) עומד על כ-24% בלבד, לעומת כ-83% בקרב כלל השנתון. לעומת זאת, סיכוייהם ללמוד בבתי-ספר בפקוח משרד הכלכלה היו פי-שבעה מן הסיכוי של כלל ילידי השנתון ועמדו על כ-18%, וסיכוייהם שלא להשתייך לכל מסגרת לימודים היו גבוהים גם כן, ועמדו על כ-58% לעומת 12% בלבד בקרב כלל השנתון. נוסף על כך, רק 18.8% מילידי 1999 שהיו במסגרות חסות הנוער ניגשו לבחינות בגרות, לעומת 70.6% מכלל השנתון. רק

באמצע שנות ה-20 לחייהם ובין קבוצה מקבילה מבחינת מאפייני הרקע שלה, ומצא כי המצב העתידי של יוצאי חסות הנוער גרוע במידה ניכרת מהעמיד הצפוי לאוכלוסיית ההשוואה מבחינת שיעורי נשירה, זכאות לבגרות וסיכויים להמשיך להשכלה גבוהה, וכן מבחינת יציבות תעסוקתית ושיעורי המעורבות בפלילים.³⁹ עם זאת, המחקר מעלה כי ככל שהשהייה במסגרת חסות הנוער ארוכה יותר כך קטנים סיכוייו של הנער להיות מואשם בפלילים וגדלים סיכוייו לעבוד בעבודה יציבה בעתיד.⁴⁰

לדברי מר להב, **האתגרים המרכזיים** שיש להתמודד אתם בשירותי החינוך במוסדות הנעולים נוגעים לפיתוח מערך ההכשרה המקצועית ותוכניות הלימוד המותאמים לצורכי השהייה במעונות ולמתן מענה על הגידול במספר הנערים והנערות במעונות חסות הנוער שאמור להתרחש בשנים הקרובות, כך על-פי החלטות משרדי הרווחה, האוצר והחינוך.⁴¹

3. קטינים במוסדות לאשפוז פסיכיאטרי

קטינים הסובלים מבעיות נפשיות וזקוקים לאשפוז פסיכיאטרי מאושפזים במחלקות נפרדות בבתי-חולים פסיכיאטריים או במחלקות לאשפוז פסיכיאטרי בבתי-חולים כלליים. לפי נתונים שבידי משרד החינוך, יש כיום 540 מיטות לאשפוז פסיכיאטרי של ילדים ובני-נוער;⁴² ביוני 2013 יועדו כ-300 מיטות לאשפוז מלא, 52 מיטות – לאשפוז יום ו-155 מיטות – לטיפול יום.⁴³ בשנת 2012 אושפזו 892 קטינים (87 מהם באשפוז יום),⁴⁴ וחלקם הגדול אושפזו לתקופות ממושכות יחסית.⁴⁵

3.1. שירותי חינוך במוסדות לאשפוז פסיכיאטרי

קטינים מאושפזים, ובהם קטינים המאושפזים במחלקות פסיכיאטריות, זכאים לשירותי חינוך מתוקף חוק חינוך חנים לילדים חולים, התשס"א-2001. לדברי משרד החינוך, **התלמידים לומדים במסגרת חינוך מיוחד על-פי תוכנית חינוך אישית (תח"א)** הנבנית על-ידי הצוות החינוכי בשיתוף עם הצוות הרפואי והטיפולי ועם התלמיד, ומתבססת על תוכנית הלימודים שלפיה למד התלמיד בבית-הספר בקהילה. כדי לאפשר צמצום פערים לימודיים שנוצרו עקב מחלתו של התלמיד ולאפשר את קידומו

³⁸ 4.3% מהם היו זכאים לתעודת בגרות, ורק 2.4% מהם עמדו בדרישות הסף לקבלה למוסדות להשכלה גבוהה; זאת לעומת 46.8% ו-41%, בהתאמה, בקרב כלל השנתון. שם.

³⁹ רינת כהן מורנו, יקותיאל צבע, קרול פלדמן ומרים שיף, מעקב אחר ילדים ובני נוער המצויים בטיפול רשות חסות הנוער במשרד הרווחה ושירותים החברתיים, נייר עבודה מס' 73, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, אוקטובר 2012.

⁴⁰ 15.4% מהנערים ו-30.2% מהנערות אשר שהו במסגרות חסות הנוער סיימו 12 שנות לימוד, לעומת 69.4% ו-82.2% בהתאמה מקבוצת ההשוואה. 2.9% מהנערים ו-1.3% מהנערות אשר שהו במסגרות חסות הנוער זכאים לתעודת בגרות, לעומת 38% ו-48.6% בהתאמה מקבוצת ההשוואה. 2.3% מהנערים ו-3.4% מהנערות אשר שהו במסגרות חסות הנוער למדו לפחות שנה אחת במוסד להשכלה גבוהה, לעומת 26.6% ו-34.3% בהתאמה מקרב קבוצת ההשוואה. שם.

⁴¹ כל שנת שהייה נוספת במסגרת חסות הנוער מוסיפה 36% לסיכוייו של הנער שלא להיות מואשם בפלילים מגיל 18 עד גיל 25 ולעבוד בעתסוקה יציבה (קרי, מעל ל-10 חודשי העסקה) בגיל 25. שם.

⁴² נירית גולוב, מפקחת ארצית באגף חינוך מיוחד, המינהל הפדגוגי, משרד החינוך, מכתב תשובה על בקשת מידע של מרכז המחקר והמידע של הכנסת בנושא: שירותי חינוך לקטינים במסגרות חוץ-ביתיות סגורות, דוא"ל, פברואר 2014.

⁴³ מרכז המחקר והמידע של הכנסת, ילדים ובני-נוער עם הפרעות נפשיות: זכויות ושירותים במערכות הבריאות, הרווחה והחינוך, כתבה מריה רבינוביץ', יוני 2013.

⁴⁴ שם. יצוין כי נתונים אלו אינם כוללים קטינים בטיפול יום אשר מקבלים גם הם שירותי חינוך במסגרות אשפוז פסיכיאטריות.

⁴⁵ בשנת 2011, ילדים עד גיל 12 שהו באשפוז פסיכיאטרי (כולל אשפוז יום) כ-80 יום בממוצע, ובני-נוער שהו באשפוז כ-88 יום בממוצע. כ-16% מהקטינים שהו באשפוז עד שבעה ימים, 25% שהו באשפוז בין שמונה ימים ל-30 יום, 46% – עד 180 יום, 10% – בין 180 יום לשנה ו-3% – יותר משנה. מקור: מרכז המחקר והמידע של הכנסת, ילדים ובני-נוער עם הפרעות נפשיות: זכויות ושירותים במערכות הבריאות, הרווחה והחינוך, כתבה מריה רבינוביץ', יוני 2013.

לקראת חזרתו לבית-הספר, נשמר קשר שוטף עם בית-הספר בקהילה. תלמידי החינוך העל-יסודי אף ניגשים לבחינות הבגרות, בדומה לבני כיתתם בבית-הספר בקהילה. בצוות החינוכי אנשי מקצוע מתחום החינוך והטיפול הרגשי ומהחינוך המיוחד, לצד מורי מקצועות הליבה.⁴⁶ הלימודים במסגרות אלו מתקיימים גם בחופשות מערכת החינוך ויום הלימודים נמשך עד השעה 16:00. בשל התחלופה הגבוהה של התלמידים במסגרות אלו לא מתקיימת הפרדה בין מגזרים שונים, אך לטענת משרד הבריאות בצוותים החינוכיים מועסקים מורים שביכולתם ללמד תלמידים ממגזרים שונים, ובהם מורים ערבים וחרדים.⁴⁷

למשרד החינוך אין נתונים מדויקים על מספר התלמידים המקבלים שירותי חינוך במסגרות אשפוז פסיכיאטרי, היות שהמידע בדבר האשפוז הפסיכיאטרי הוא מידע רפואי חסוי ועל כן אינו מצוין בקובצי הנתונים של המשרד. הגב' נירית גולוב, מפקחת ארצית באגף חינוך מיוחד הממונה על יישום חוק לימוד חנים לילדים חולים, העריכה על סמך הנתונים שבידיה כי **בחודשים ספטמבר-דצמבר 2013 קיבלו כ-1070 תלמידים שירותי חינוך במסגרות אשפוז פסיכיאטרי**.⁴⁸ בשנת 2013 העריכו במשרד החינוך כי במסגרות אלו לומדים יותר מ-1,500 תלמידים בכל שנה.⁴⁹ להלן יוצגו נתונים מפורטים על שירותי החינוך שניתנו על-ידי האגף לחינוך מיוחד לקטינים השוהים במוסדות לאשפוז פסיכיאטרי בשנים תשע"ב (2011/12) – תשע"ד (2013/14).

טבלה 5: שירותי החינוך שניתנו על-ידי האגף לחינוך מיוחד לקטינים השוהים במוסדות לאשפוז פסיכיאטרי בשנים תשע"ב (2011/12) – תשע"ד (2013/14) ⁵⁰			
תשע"ד	תשע"ג	תשע"ב	
7	7	7	מספר מסגרות (בתי-ספר) בבתי-חולים פסיכיאטריים
9	8	7	מספר מסגרות (בתי-ספר) עם כיתות פסיכיאטריות בבתי-חולים כלליים ושיקומיים
90	85	80	מספר כיתות*
5130 ש"ש	4845 ש"ש	4560 ש"ש	מספר שעות תקן (57 שעות לכיתה)
1350 ש"ש	1275 ש"ש	1200 ש"ש	מספר שעות טיפול באמנויות (סל שח"ם – 15 שעות לכיתה)
540	510	480	מספר מיטות אשפוז מאושרות על-ידי משרד הבריאות
	194	168	מספר נבחנים בבחינת בגרות

*תקן כיתה עומד על 6 מיטות אשפוז.

לדברי הגב' נירית גולוב, מפקחת ארצית באגף חינוך מיוחד, עם **האתגרים המרכזיים** שיש להתמודד אתם בתחום שירותי החינוך במוסדות לאשפוז פסיכיאטרי נמנים הצורך לתת מענה מיטבי על צורכי התלמידים על רקע הגידול במספר המאושפזים (פתיחת כיתות); הצורך במתן תנאים מותאמים ובהרחבת המענים על צורכי תלמידים לשם מיצוי יכולותיהם הלימודיות בזמן אשפוז ממושך; הטמעת מודל עבודה משותף (שפותח בוועדה בין-אגפית במינהל הפדגוגי ומופץ בימים אלו למחוזות) של צוותי

⁴⁶ נירית גולוב, מפקחת ארצית באגף חינוך מיוחד, המינהל הפדגוגי, משרד החינוך, מכתב תשובה על בקשת מידע של מרכז המחקר והמידע של הכנסת בנושא: שירותי חינוך לקטינים במסגרות חוץ-ביתיות סגורות, דוא"ל, פברואר 2014.

⁴⁷ מרכז המחקר והמידע של הכנסת, ילדים ובני-נוער עם הפרעות נפשיות: זכויות ושירותים במערכות הבריאות, הרווחה והחינוך, כתבה מריה רבינוביץ', יוני 2013.

⁴⁸ נירית גולוב, מפקחת ארצית באגף חינוך מיוחד, המינהל הפדגוגי, משרד החינוך, השלמת מידע, דוא"ל, מרס 2014.

⁴⁹ מרכז המחקר והמידע של הכנסת, ילדים ובני-נוער עם הפרעות נפשיות: זכויות ושירותים במערכות הבריאות, הרווחה והחינוך, כתבה מריה רבינוביץ', יוני 2013.

⁵⁰ נירית גולוב, מפקחת ארצית באגף חינוך מיוחד, המינהל הפדגוגי, משרד החינוך, מכתב תשובה על בקשת מידע של מרכז המחקר והמידע של הכנסת בנושא: שירותי חינוך לקטינים במסגרות חוץ-ביתיות סגורות, דוא"ל, פברואר 2014.

מסגרות החינוך בקהילה עם מסגרות החינוך בבתי-חולים, כדי לאפשר רצף שירותים וטיפול וליווי המותאמים לתלמיד.⁵¹

4. קטינים במסגרות פוסט-אשפוזיות

מסגרת פוסט-אשפוזיות היא פנימיית קצה שבה ניתן טיפול לילדים עם פרופיל נפשי מורכב. המסגרות הפוסט-אשפוזיות של השירות לילד ונוער של משרד הרווחה מיועדות לקטינים לאחר אשפוז פסיכיאטרי או משמשות חלופה לאשפוז. ב-18 המסגרות הפוסט-אשפוזיות שפעלו ב-2013 טופלו 912 קטינים עד גיל 18 (כולל). ביוני 2013 העריך משרד הרווחה כי בין 30 ל-40 ילדים המתווכים למסגרת פוסט-אשפוזית ברשויות. כ-10 ילדים המתווכים בוועדת חריגים של השירות לילד ונוער של משרד הרווחה. בשנת 2013 התקיימו תהליכים לפתיחה של חמש פנימיות נוספות ולהרחבה של פנימייה אחת. פתיחת המסגרות החדשות אמורה הייתה לפתור את בעיית המחסור במסגרות פוסט-אשפוזיות.⁵²

4.1. שירותי חינוך במסגרות פוסט-אשפוזיות

כיום כ-850 תלמידים לומדים במסגרות חינוך מיוחד בעודם שוהים בפנימיות פוסט-אשפוזיות. רוב התלמידים לומדים במסגרות חינוך מיוחד, הפועלות ב-12 פנימיות פוסט-אשפוזיות (מתוך 20 הפנימיות הקיימות כיום), ומיעוטם לומדים בבתי-ספר בקהילה.⁵³ התקן לפתיחת מסגרת חינוך מיוחד לתלמידים עם הפרעות נפשיות הוא חמישה עד שמונה תלמידים. מסגרת נפתחת רק אם היא עומדת בתקן זה ואם התנאים הפיזיים, המקצועיים והתקציביים מאפשרים זאת.⁵⁴

לדברי הגב' נירית גולוב, מפקחת ארצית באגף חינוך מיוחד במשרד החינוך, תלמידים שוהים במסגרות פוסט-אשפוזיות נמצאים לעתים במצב נפשי שאינו מאפשר את קליטתם המיידית במסגרות חינוך. באישור פסיכיאטר ניתן לתלמידים אלו שירות לימודי אישי, על-ידי זכיין מטעם משרד החינוך (עמותת תל"ים) בתוך המסגרת הפנימייתית. שירות זה ניתן לתקופת הסתגלות מוגבלת, והשאיפה היא לשלב את התלמיד במסגרת החינוכית שבה שובץ במהירות האפשרית.⁵⁵

בעבר דווח על קושי לשבץ תלמידים המושמים במסגרות פוסט-אשפוזיות במסגרות חינוך מיוחד המתאימות להם, היות שקליטת תלמידים בחינוך המיוחד נעשית אחת לשנה, ובאמצע שנת הלימודים קשה למצוא להם מקום במסגרת ולא ניתן לפתוח כיתות חדשות.⁵⁶ לדברי הגב' גולוב, כיום פועלת ועדה בין-משרדית בשיתוף משרד החינוך, משרד הרווחה והשלטון המקומי אשר גיבשה נוהל לקליטת תלמידים פוסט-אשפוזיים בכלל ותלמידים במסגרות פוסט-אשפוזיות בפרט. לטענתה, יישום נוהל זה מאפשר שיתוף פעולה בין הגורמים המעורבים בנושא לשם השמתו של התלמיד במסגרת החינוכית

⁵¹ שם.

⁵² מרכז המחקר והמידע של הכנסת, ילדים ובני-נוער עם הפרעות נפשיות: זכויות ושירותים במערכות הבריאות, הרווחה והחינוך, כתבה מריה רבינוביץ', יוני 2013.

⁵³ נירית גולוב, מפקחת ארצית באגף חינוך מיוחד, המינהל הפדגוגי, משרד החינוך, מכתב תשובה על בקשת מידע של מרכז המחקר והמידע של הכנסת בנושא: שירותי חינוך לקטינים במסגרות חוץ-ביתיות סגורות, דוא"ל, פברואר 2014.

⁵⁴ מרכז המחקר והמידע של הכנסת, ילדים ובני-נוער עם הפרעות נפשיות: זכויות ושירותים במערכות הבריאות, הרווחה והחינוך, כתבה מריה רבינוביץ', יוני 2013.

⁵⁵ נירית גולוב, מפקחת ארצית באגף חינוך מיוחד, המינהל הפדגוגי, משרד החינוך, מכתב תשובה על בקשת מידע של מרכז המחקר והמידע של הכנסת בנושא: שירותי חינוך לקטינים במסגרות חוץ-ביתיות סגורות, דוא"ל, פברואר 2014.

⁵⁶ מרכז המחקר והמידע של הכנסת, ילדים ובני-נוער עם הפרעות נפשיות: זכויות ושירותים במערכות הבריאות, הרווחה והחינוך, כתבה מריה רבינוביץ', יוני 2013.

המתאימה לו. אם בעיית השיבוץ לא באה על פתרונה, היא עוברת לטיפול ברמת המטה, הן של משרד החינוך והן של השלטון המקומי. **כיום לא ידוע למשרד על קטינים השוהים במסגרות פוסט-אשפוזיות ואינם משולבים במסגרת חינוכית מפוקחת.**⁵⁷

לוועדת החינוך של הכנסת הגיעו פניות בנוגע **לפערים במתן שירותי חינוך לקטינים במסגרות פוסט-אשפוזיות**, הן בין מסגרות חינוך מיוחד בחינוך הרשמי למסגרות חינוך מיוחד בחינוך המוכר שאינן רשמיות, והן בין פנימיות פוסט-אשפוזיות ציבוריות לפנימיות פוסט-אשפוזיות הנמצאות בבעלות פרטית. על רקע פניות אלו טענה הגב' גולוב כי מסגרות החינוך בפנימיות פוסט-אשפוזיות בבעלות פרטית גם הן שייכות לאגף לחינוך המוכר שאינן רשמיות, וכי **לא קיים פער בתקצוב השירותים למסגרות אלו**. התקצוב למסגרות אלו מסופק ישירות לבעלות, והן אחראיות לרכישת השירותים השונים: שעות תקן כיתה, שעות סיוע לכיתה, שעות טיפול פארה-רפואי, רופא, פסיכולוג, הזנה והארכת שנת לימודים. עוד ציינה הגב' גולוב כי אחד הנושאים המרכזיים שאמורים לעלות לדיון בתהליך הארגון מחדש שעובר האגף לחינוך המוכר שאינן רשמיות הוא אופן מימוש תקציבי החינוך המיוחד על-ידי הבעלות.⁵⁸

כתיבה: עדו אבגר

אישור: יובל וורגן, ראש צוות.

עריכה לשונית: מערכת "דברי הכנסת"

⁵⁷ נירית גולוב, מפקחת ארצית באגף חינוך מיוחד, המינהל הפדגוגי, משרד החינוך, מכתב תשובה על בקשת מידע של מרכז המחקר והמידע של הכנסת בנושא: שירותי חינוך לקטינים במסגרות חוץ-ביתיות סגורות, דוא"ל, פברואר 2014.

⁵⁸ ש.ם.

נספח 1: שירותי החינוך מטעם האגף לקידום נוער הניתנים לקטינים השוהים במעצר ובמאסר בשנים תשע"ב (2011/12) – תשע"ד (2013/14) בחלוקה לפי מתקן⁵⁹

תשע"ד	תשע"ג	תשע"ב	השירות (שנתי)	המוסד
80	80	100	מספר תלמידים	כלא "אופק"
10,000	10,000	14,000	שעות למידה	
20	20	20	אבחונים דידיקטיים ופסיכו-דידיקטיים	
1,000	1,000	1,000	שעות הדרכה והנחיה פדגוגיות לצוותי המורים – בכל מסגרות שב"ס	
400	200	200	מבחנים	
		100	שעות למידה לפיתוח מיומנויות מקצועיות	
1,343,864	1,360,656	1,809,812	עלות שנתית (ש"ח)	
5-10	5-10	5-10	מספר תלמידים	בית-מעצר "קישון" חיפה
880	880	880	שעות למידה	
100,700	100,700	100,700	עלות שנתית (ש"ח)	
5-10	5-10	5-10	מספר תלמידים	בית-המעצר במגרש הרוסים י-ם
880	880	880	שעות למידה	
100,700	100,700	100,700	עלות שנתית (ש"ח)	
לא הייתה פעילות	לא הייתה פעילות	80	מספר תלמידים	כלא "רימונים" (פלסטינים)*
		2,000	שעות למידה	
		220,000	עלות שנתית (ש"ח)	
70	70		מספר תלמידים	כלא "עופר" (פלסטינים)
2000	2000		שעות למידה	
229,780	229,780		עלות שנתית (ש"ח)	
60	60	80	מספר תלמידים	כלא "מגידו" (פלסטינים)
4,500	4,500	4,500	שעות למידה	
518,472	518,472	526,296	עלות שנתית (ש"ח)	
60	50	לא הייתה פעילות	מספר תלמידים	כלא "השרון" (פלסטינים)
840	840		שעות למידה	
102,180	102,180		עלות שנתית (ש"ח)	
לא הייתה פעילות	לא הייתה פעילות	50	מספר תלמידים	מתקן "מתן" (קטינים בלתי מלווים)**
לא הייתה פעילות	לא הייתה פעילות	7,000	שעות למידה	
		150	שעות למידה לפיתוח מיומנויות מקצועיות	
		797,600	עלות שנתית (ש"ח)	
10 בגבעון 3-1 בנווה תרצה	10 בגבעון 3-1 בנווה תרצה	לא הייתה פעילות	מספר תלמידים	כלא "גבעון" ו"נווה-תרצה" (נערות וקטינים בלתי מלווים)
840	840		שעות למידה	
92,400	92,400		עלות שנתית (ש"ח)	

* הקטינים שהוחזקו בכלא "רימונים" הועברו לכלא "עופר".⁶⁰

** מתקן "מתן" לקטינים בלתי מלווים נסגר.⁶¹

⁵⁹ חיים להב, מנהל האגף לקידום נוער, מינהל חברה ונוער, משרד החינוך, מכתב תשובה על בקשת מידע של מרכז המחקר והמידע של הכנסת בנושא: שירותי חינוך לקטינים במסגרות חוץ-ביתיות סגורות, דוא"ל, פברואר 2014.

⁶⁰ חיים להב, מנהל האגף לקידום נוער, מינהל חברה ונוער, משרד החינוך, השלמת מידע, דוא"ל, מרס 2014.

נספח 2: רשימת מעונות חסות הנוער שניתנים בהם שירותי חינוך על-ידי האגף לקידום נוער⁶²

שם המעון	הישוב	סוג המסגרת
אחוזה	עכו	מעון פנימייתי
אל-בוסטן	גוליס	פנימייה עם מרחב מגן
בית הנער	נתניה-עין-הוד	מעון פנימייתי
בית יחדיו (ניגונים)	ירושלים	הוסטל בנות חרדיות
הוסטל אלפאנר	שפרעם	הוסטל בנים ערבים
הוסטל בית קשת	ראש-העין	הוסטל בנות
גיל עם	קריית-אתא	פנימייה עם מרחב מגן
הוסטל ימי בן גלים	הרצלייה	הוסטל בנים
מלכישוע	גלבוע	קהילה טיפולית לנפגעי סמים
מסילה	מושב אורה – י-ם	פנימייה עם מרחב מגן
מצפה ים	נוף-ים	פנימייה עם מרחב מגן
נווה חורש	חדרה	מעון פנימייתי
אתנחתא	ירושלים	מחוסרי קורת גג
נוף הרים	ירכא	פנימייה עם מרחב מגן
צופיה	יבנה	פנימייה עם מרחב מגן
רטורנו	בית-שמש	קהילה טיפולית לנפגעי סמים
בית זיו	הרצלייה	חלופת מעצר
כנף של אהבה	גדרה-כפר-מנחם	מעון פנימייתי
גג וגם מקום אחר	תל-אביב	מחוסרי קורת גג
העוגן הקהילתי	באר-שבע	מחוסרי קורת גג
בית רות	ראשלי"צ	הוסטל בנות
רוח במדבר-שיטה	צומת טללים	חלופת מעצר
חברותא	ירושלים	הוסטל בנים חרדי
לחן	טל-מנשה	מעון פנימייתי
אבן דרך*	עין-ורד	הוסטל לאחר מאסר

*מעון באחריות הרשות לשיקום האסיר.

⁶¹ ש.ם.

⁶² ש.ם.

